

Ольга ШИМАНОВА-СТЕФАНІШИН

кандидат політичних наук,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін
Львівського державного університету фізичної
культури
ім. І. Боберського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9637-7109>
e-mail: olya.shymanova@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВІДНОСИН: ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Сучасне суспільство базується на свободі обміну інформацією та відкритості інформаційних системи, а завдяки сучасним комунікативним і медійним технологіям значно розширились можливості вільного поширення інформації для максимально широкого кола споживачів.

Для будь-якої держави важливою є інформаційна складова, яка під впливом розвитку інформаційної інфраструктури, інформаційних ресурсів та інформаційно-комунікативних технологій, стала впливовим чинником реалізації державних інтересів і фактором життєздатності сучасних націй.

Теоретико-методологічні засади дослідження державної інформаційної політики стали об'єктом зацікавлень ряду українських дослідників – А. Москаленка, І. Арістової, Г. Поченцова, С. Чукути, В. Брижко, Ю. Іванченко, С. Русака, І. Березовської, Т. Костецької, Б. Синчака, О. Мотляха¹.

¹ Сучасна інформаційна політика / відп. ред. А. З. Москаленко. Київ, 1999. 190 с.; Арістова, І. В. Державна інформаційна політика та її реалізація в діяльності органів внутрішніх справ України: організаційно-правові засади : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2002. 40 с.; Поченцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика. Київ : Знання, 2008. 663 с.; Брижко В. До питання сучасної інформаційної політики. Вісник Академії управління МВС, 2009. № 2. С. 27–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ucnavs_2009_2_3 (дата

Стабільність та ефективність інформаційного суспільства залежить від стратегії та тактики державної інформаційної політики, рівня участі різних соціальних груп у політичному житті суспільства, вільного доступу до влади, пріоритетних напрямків зовнішньої та внутрішньої політики. Державна інформаційна політика як фактор демократизації держави значною мірою зміцнює громадянське суспільство, задовольняючи інтереси його суб'єктів та захищаючи їх права та свободи.

Виходячи з плюралізму підходів, притаманного політологічній науці, інформаційну політику можна визначити як сукупність різноманітних громадських заходів, правил і законів, що визначають процеси створення, використання, зберігання, доступу, передачі і поширення інформації. В широкому контексті інформаційна політика зводиться до трьох ключових напрямків реалізації – урядового, інфраструктурного, інституційно-правового¹. В межах урядового напрямку виконавча вертикаль забезпечує державне фінансування досліджень, збір статистичних даних, імплементацію законодавства, поширення адміністративних рішень, культурних матеріалів тощо. До інфраструктурного напрямку слід віднести розробку, регулювання та використання інформаційної інфраструктури, а саме: телефонію та мовлення, цілісність і безпеку інфраструктури,

звернення: 20.02.2023); Іванченко Ю. М. Сутність, головні напрями та способи державної інформаційної політики в Україні. Державне управління: теорія та практика. 2005. № 2. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/> (дата звернення: 20.02.2023); Березовська І. С., Русак С. М. Державна інформаційна політика України та основні напрями її вдосконалення. Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки». 2014. № 4. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ee_n/issue/view/132 (дата звернення: 20.02.2023); Костецька Т. А. Унітаризм і нова парадигма державної інформаційної політики України. Часопис Київського університету права. 2020. № 2. С. 195–197.; Синчак Б. Прямоефірна інформаційна війна та російськоукраїнська війна 2022-го на медійному плацдармі. Український інформаційний простір. 2022. №2 (10). С. 85–89. URL: <http://ukrinfospace.knuim.edu.ua/article/view/269826> (дата звернення: 20.02.2023); Моглях О. Сучасна державна інформаційна політика України у сфері масмедіа. Український інформаційний простір. 2022. № 2(10). С. 156–170.

¹ Мохова Ю. Л. Луцька А. І. Сутність та головні напрями державної інформаційної політики України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2018. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2018_12_15 (дата звернення: 20.02.2023).

шкільну та бібліотечну інфраструктуру. Інституційно-правовий напрям передбачає участь держави у міжнародних організаціях, реалізацію політики в сфері інтелектуальної власності, антимонопольної політики, забезпечення безпеки, дотримання правил конфіденційності.

З однієї сторони, дослідники називають державну інформаційну політику діяльністю органів державної влади, місцевого самоврядування, суспільних інституцій та громадських об'єднань, пов'язану з засуванням та взаємодією з засобами масової комунікації, що спрямована на створення та реалізацію політичних, правових та економічних умов функціонування інформаційної системи, базованої на сукупності цінностей українського суспільства. З іншої, інформаційну політику ототожнюють з інформаційною (інформаційно-комунікативною) функцією, таким чином, акцентуючи увагу саме на інформуванні¹.

Основними засадами національної політики інформаційного розвитку в Україні є: пріоритетність науково-технічного та інноваційного розвитку держави; формування необхідних для цього законодавчих та сприятливих економічних умов; всебічний розвиток загальнодоступної інформаційної інфраструктури та її ресурсів, забезпечення відкритого доступу до телекомунікаційних послуг та інформаційно-комунікативних технологій; сприяння збільшенню різноманітності й кількості електронних послуг, створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів; посилення мотивації у використанні інформаційно-комунікативних технологій; широке впровадження інформаційно-комунікативних технологій в освіту, науку, культуру, охорону здоров'я та охорону навколишнього середовища; забезпечення інформаційної безпеки².

У постанові Кабінету Міністрів України «Про питання діяльності Міністерства інформаційної політики України» вказано, що Міністерство інформаційної політики є головним органом у системі центрального органу виконавчої влади у сфері

¹ Костецька Т. А. Унітаризм і нова парадигма державної інформаційної політики України. Часопис Київського університету права, 2020, № 2. С. 197.

² Питання діяльності Міністерства інформаційної політики України : постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 2. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2-2015-%D0%BF> (дата звернення: 15.02.2023).

забезпечення інформаційного суверенітету України, зокрема з питань поширення суспільно важливої інформації в Україні та за її межами, а також забезпечення функціонування державних інформаційних ресурсів. Головною метою Міністерства інформаційної політики є створення умов для формування конкурентного й незалежного інформаційного простору України, що ґрунтується на принципах і засадах громадянського суспільства та професійної спільноти, здатних до саморегуляції та саморозвитку, як гарантії попередження впливу на незалежні засоби масової інформації, як необхідної умови розвитку незалежної демократичної держави Україна, а також популяризації її цінностей у світі. Державна інформаційна політика спрямована на: забезпечення доступу громадян до інформації; створення національних систем і мереж інформації; зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності; забезпечення ефективного використання інформації; сприяння постійному оновленню, збагаченню й зберіганню національних інформаційних ресурсів; створенню загальної системи охорони інформації; сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації та гарантування інформаційного суверенітету України; сприяння задоволенню інформаційних потреб закордонних українців¹.

Для будь-якої держави пріоритетним завданням є захист національного інформаційного простору, забезпечення його розвитку та використання в інтересах суспільства і громадян. Тому розбудова інформаційного простору є основою соціально-економічного, політичного та духовного розвитку, реалізації цілеспрямованої державної політики з врахуванням стрімких змін та тенденцій розвитку у цій сфері. Сучасні держави реалізують інформаційну політику в чотирьох основних напрямках: формування та розвиток національного інформаційного простору, включаючи діяльність засобів масової інформації та комунікацій, інформаційних агентств, телекомунікацій, бібліотек, архівів тощо; розвиток інформаційного суспільства завдяки розробці та

¹ Правове забезпечення державної інформаційної політики. Міністерство юстиції[сайт]. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_22116 (дата звернення: 15.02.2023).

інтродукції новітніх інформаційно-комунікативних технологій: е-прядування, е-банкінг, е-документ; розвиток каналів і засобів офіційної комунікації, вдосконалення процесів інформування громадськості, формування позитивного іміджу держави; забезпечення інформаційної безпеки держави шляхом захисту інформаційного суверенітету, забезпечення інформаційних прав і свобод громадян, визначення режимів функціонування інформації.

В Україні і надалі залишається відкритим питання цілісності системи регулювання інформаційної сфери, зокрема розвитку національного інформаційного простору та офіційної комунікації на державному рівні, що пов'язано як з об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками. З однієї сторони варто вказати на випереджальні темпи розвитку інформаційних технологій та платформ розповсюдження інформації, а з іншого – на суспільну чутливість питань державного регулювання засобів масової інформації та комунікації¹.

На думку О. Мотляха, державна інформаційна політика часів незалежної України пройшла шість умовних періодів розвитку:

- 1) 1991–1995 рр. – період стихійного (хаотичного) плюралізму;
- 2) 1995–1999 рр. – так званий період зародження нової формації, перехід від прямого до опосередкованого впливу на діяльність мас-медіа, поява формальних ознак демократичного регулювання медіасфери;
- 3) 1999–2004 рр. – період між двома президентськими кампаніями можна окреслити як маніпулятивний, оскільки засоби масової інформації, ставши частиною бізнес інтересів бізнесу і влади, використовувались з відповідною метою;
- 4) 2005–2009 рр. – прийняття зразкових європейських стандартів як основи діяльності мас-медіа та державної інформаційної політики в Україні;
- 5) 2010–2013 рр. – період «подвійних стандартів»: державна інформаційна політика балансувала між європейським та євразійським векторами свого розвитку.

¹ Національний інформаційний простір України: проблеми формування та державного регулювання. Аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень. [сайт]. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciy-ni-strategii/nacionalniy-informaciy-niy-prostir-ukraini-problemi-formuvannya> (дата звернення: 15.02.2023).

6) від 2014 року і до сьогодні – синхронізація державної інформаційної політики з кращими європейськими традиціями та стандартами життя людини¹.

Еволюція державної інформаційної політики в Україні відбувалась паралельно із зміною владних інституцій і кожна нова зміна керівництва держави виводила її на новий якісний рівень. Очевидно, що останній етап, пов'язаний з наслідками Революції Гідності та ускладненнями російсько-українських відносин, що в кінцевому результаті привело до повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року.

Перехід від індустріального до інформаційного суспільства дав поштовх активному, послідовному та системному формуванню інформаційного суверенітету Української держави. Концепція інформаційного суверенітету бере свій початок з середини ХХ століття. На думку китайського дослідника В. Гонга (W. Gong), інформаційний суверенітет – це верховне право державної влади на розробку інформаційної політики та підтримку інформаційного порядку всередині країни, а також повна юридична рівність з іншими державами і незалежність від будь-якого зовнішнього впливу на незалежні права вироблення і використання інформації².

В українському законодавстві термін «інформаційний суверенітет» вперше з'являється в Законі України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 657-ХІІ³, в якому його основою визначено національні інформаційні ресурси, включно зі всією належною Україні інформацією, незалежно від змісту, форми, часу і місця створення, а також право України на самостійне формування інформаційних ресурсів на своїй території і вільне розпорядження ними, окрім випадків, передбачених законами і міжнародними договорами. Безпосередньо саме визначення «інформаційного суверенітету держави» на законодавчому рівні

¹ Мотлях О. Сучасна державна інформаційна політика України у сфері масмедіа. Український інформаційний простір. 2022. № 2(10). С. 160–161.

² Gong W. Information Sovereignty. Reviewed. *Intercultural Communication Studies*. 2005. Volume XIV. Issue 1. P. 119–135. URL: <https://www.kent.edu/stark/ics-2005-vol-14-no-1> (дата звернення: 15.02.2023).

³ Про інформацію : Закон України від 02 жовт.1992 р. № 2658-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 15.02.2023).

в Україні було закріплено значно пізніше – в Законі України «Про національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. №74/98-ВР – як здатність держави контролювати і регулювати потоки інформації з-поза меж держави з метою дотримання законів України, прав і свобод громадян, гарантій національної безпеки держави¹.

Стратегія формування державної інформаційної політики реалізується в кілька етапів²: 1. Стратегічний етап полягає у формуванні нормативно-правового та законодавчого забезпечення державної політики в контексті використання й управління національними інформаційними ресурсами України: артикуляції національних інтересів та їх пріоритетів в інформаційній сфері; формуванні правових засад подальшого розвитку системи національних інформаційних ресурсів і їх управління; визначенні функцій та їх розподілу між організаційними структурами; закладенні правових й організаційних засад фінансового, кадрового, матеріально-технічного, інформаційного та інших видів стратегічного забезпечення системи управління національними інформаційними ресурсами. 2. Організаційний і нормативно-методичний етап передбачає забезпечення виконання нормативно-правових та законодавчих актів, контроль за формуванням, захистом й поширенням інформаційних ресурсів. 3. На виконавчому етапі реалізуються нормативно-правові та законодавчі акти, забезпечується контроль за встановленим порядком і правилами формування, поширення і використання інформаційних ресурсів.

Важливим аспектом державної інформаційної політики на сучасному етапі є розробка заходів протидії зовнішньому впливу на внутрішньополітичну ситуацію в Україні, оскільки однією з вагомих загроз національній безпеці саме в інформаційній сфері є негативний інформаційно-психологічний вплив з боку

¹ Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04 лютого 1998 р. № 74/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.02.2023).

² Сірий С., Турченко Ю. Інформаційна політика України доби глобалізації: теоретичний аналіз. Політичний менеджмент. 2012. № 4-5. С. 237–245. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/siryi_informatsiina.pdf (дата звернення: 20.02.2023).

іноземних держав шляхом розповсюдження упередженої, неповної або тенденційної інформації. Доцільно виділити дві групи держав, які здійснюють ситуативний або постійний інформаційно-психологічний вплив на Україну. Ситуативний вплив здійснюють західні держави в контексті євроінтеграційних перспектив України, економічної та внутрішньополітичної, російсько-українських відносин, деяких історичних питань. Державами постійного інформаційно-психологічного впливу є Російська Федерація, Румунія та Угорщина¹.

Завдяки якісним засобам масової комунікації аналітики й експерти з міжнародних відносин мають можливість впливати на формування громадської думки та впорядкування уявлень щодо реальної ситуації становища України в системі міжнародних відносин. Відносини з Російською Федерацією з моменту здобуття незалежності завжди вважались важливим і пріоритетним напрямом зовнішньої політики України, незважаючи на те що проблемні питання російсько-українських відносин стосувались як регіонального, так і загальноєвропейського значення в контексті підтримання стабільного розвитку об'єднаної Європи, зокрема воєнно-політичної та енергетичної безпеки².

Актуальність дослідження інформаційної політики в Україні на сучасному етапі зумовлена початком російсько-української війни 2022 року та дискусіями, що розпочались в медійній площині, з початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну. Дана проблематика знайшла своє відображення у всіх популярних українських і закордонних виданнях. Російсько-українське військове загострення стало об'єктом зацікавлень дослідників інформаційних війн, які окреслили це як першу війну «в прямому ефірі». Відмінною

¹ Березовська І. С., Русак С. М. Державна інформаційна політика України та основні напрями її вдосконалення. Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки». 2014. № 4. URL: http://journals. iir.kiev.ua/index.php/ce_n/issue/view/132 (дата звернення: 20.02.2023).

² Пісанов В., Грушко О. Розвиток відносин України з Російською Федерацією: геополітичний і безпековий виміри (за експертними оцінками). *EASTERN REVIEW*, 2012. № 1. С. 37–52. URL: [https:// cejsh. icm. edu. pl/cejsh // element/bwmeta1.element.hdl_11089_18519/c/03_12_Pisanow_Gruszko. pdf](https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh // element/bwmeta1.element.hdl_11089_18519/c/03_12_Pisanow_Gruszko.pdf) (дата звернення: 20.02.2023).

особливістю цієї війни стала участь в ній представників різних країн – Україна з її союзниками – США, Великою Британією, ЄС, НАТО з однієї сторони, та Росія і Білорусь з іншої¹.

Еволюція сучасних українсько-російських відносин пройшла шлях від стратегічного партнерства до відкритого протистояння, що переросло у повномасштабну війну. На думку С. Троян, доцільно виокремити п'ять етапів²:

1. 1991–1997 рр. – становлення та закріплення двосторонніх відносин в результаті підписання «Великого договору».

2. 1997–2004 рр. – розвиток відносин стратегічного партнерства, основою для яких став Договір від 31.05.1997 р., що характеризується спробами Російської Федерації залучити Україну до євразійського політичного та економічного простору, в ході чого виникала ситуативна напруга у стосунках (наприклад, конфлікт 2003 р. довкола острова Тузла в Керченській протоці).

3. 2005–2009 рр. – негативне сприйняття офіційною Москвою результатів Помаранчевої революції призвело до охолодження відносин на політичному рівні, проте зберігалась позитивна динаміка росту економічно-торгівельної співпраці.

4. 2010–2013 рр. – концептуальна візія Кремлем пострадянського простору як «природної зони міждержавної інтеграції Росії» сприяла розширенню співробітництва, посиленню намагань російської сторони залучити Україну до євразійських інтеграційних проектів.

5. З лютого 2014 року – до сьогодні – спочатку інтервенція Росії проти України, початок російсько-української гібридної війни, російська окупація Кримського півострова, нелегітимний референдум та включення його до складу Російської Федерації, інформаційна, гуманітарна, військова підтримка незаконних квазідержавних утворень на сході України, повномасштабне вторгнення Росії на територію України 24 лютого 2022 року.

¹ Синчак Б. Прямоєфірна інформаційна війна та російськоукраїнська війна 2022-го на медійному плацдармі. Український інформаційний простір. 2022. №2 (10). С. 85–89. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article//view/269826> (дата звернення: 20.02.2023).

² Троян С.С. Сучасні українсько-російські відносини у форматі інтеграційних планів Російської Федерації. *Дришовський збірник*. 2019. (9). С. 358.

Серед постійних чинників двосторонніх відносин з Росією варто звернути увагу на: проросійські політичні та культурні орієнтації частини населення України, що створюють додаткові можливості політичного впливу на Україну; непрозорі політико-економічні зв'язки між бізнес елітами України і Росії, обумовлені специфікою пострадянської політичної культури; негативне сприйняття Російською Федерацією гуманітарної політики України, спрямованої на культурну та історіографічну суверенізацію держави; російській вплив на проблему кримського сепаратизму; проблеми демаркації та делімітації російсько-українських кордонів; нормалізації двосторонніх відносин в енергетичній галузі та зниження енергозалежності України від російського газу як важеля політичного впливу з боку Росії; статусу Чорноморського флоту Російської Федерації на території України¹.

Збройний конфлікт між Україною і Росією окреслив інтерпретаційно-аналітичні межі концепції «гібридної» війни, емпірично підтвердивши її релевантність. «Гібридною» можна назвати будь-яку війну, в ході якої, окрім збройного протистояння, застосовуються елементи ідеологічних, пропагандистських, політичних, економічних, культурно-психологічних елементів впливу. Як правило, внутрішні суперечності і розколи суспільства агресор використовує на свою користь, коли окупантами паралельно стають місцеві ренегати. Проте не слід забувати, що у збройному конфлікті вирішальним чинником була, є і буде зброя, тоді як контекстуальні чинники в момент кульмінації стають другорядними.

Тому, про саму категорію гібридності доцільно розглядати в пропагандистсько-ідеологічному та аналітично-інтерпретаційному аспектах. В першому випадку йдеться про гібридність як своєрідне виправдання страху перед повномасштабною війною та небажання чи неготовність сторін до участі у відкритому конфлікті. В другому – як про стадію конфліктної ескалації, на якій ще можливим залишаються

¹ Шимарук К. Україна – Росія: сценарії розвитку відносин до 2020 року. *Compass 2020*. 2014. URL: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/07748.pdf> (дата звернення: 20.02.2023).

дипломатичні домовленості для запобігання повномасштабній війні¹.

Україна стала центром першої інформаційної війни «в прямому ефірі» між Росією та західним світом, як певної модернізованої версії «холодної війни» 1946–1989 рр., що зводилась до економічної, ідеологічної та політичної конфронтації між СРСР та США. Тільки тепер з'явився новий напрям впливу – діяльність сучасних медіа та IT-технологій, що використовують канали миттєвого доступу громадськості до інформації. Метою психологічного тиску країни-агресора є дестабілізація внутрішньої ситуації в Україні, що уможливило хвиля потужного інформаційного впливу в рамках війни «в прямому ефірі». Основним інформаційним приводом початку 2022 року стало наростаюче військове загострення, в якому Україні було відведено роль умовної карти, яку розігрують на геополітичній арені Російська Федерація і Захід. Не варто забувати і про власні національні інтереси України, які реалізуються у боротьбі за євроінтеграцію та членство в НАТО.

Методологія ведення Росією інформаційного протистояння – це поєднання стратегії «4D» (заперечення (Російська Федерація заперечувала наміри здійснення широкомасштабного вторгнення на фоні ескалації військ довкола України), спотворення (заява В. Путіна про початок Україною війни за Крим після вступу до НАТО), дезорієнтація (неправдиві заяви російської сторони про відведення частини військ від кордонів України, залякування (ультимативні вимоги Російської Федерації до Заходу щодо гарантій не вступу України до ЄС та НАТО)) з формулою «4F» (фейкові новини (звинувачення України в обстрілі російських територій, коли західна розвідка не бачила жодних подібних дій) і медіа (регулярне використання фейкових ЗМІ для розповсюдження дезінформації), фальшиві експерти (залучення експертів, фаховість яких в українських питаннях викликають сумніви) і події (сфабриковане звинувачення України в обстрілі дитячого садка на Луганщині))².

¹ Горбулін В. П., Власюк О. С., Кононенко С. В. Україна і Росія: дев'ятий вал чи Китайська стіна. Київ, 2015. С. 50-51.

² Сничак Б. Прямосферна інформаційна війна та російсько-українська війна 2022-го на медійному плацдармі. Український інформаційний простір.

Проте не слід забувати, що в умовах війни з Російською Федерацією інформаційний простір сучасної України зазнав суттєвих змін, зокрема певною мірою посилилась роль держави у контексті забезпечення доступу громадян України до об'єктивної та оперативної інформації, гарантування захисту національного інформаційного від негативних інформаційних впливів. Для досягнення необхідного для суспільства позитивного результату доцільно вжити цілеспрямовані організаційні та правові заходи впливу на об'єкт управління. Тому в українській інформаційній індустрії державою та владними інституціями були запроваджені новачії. Так, в системі центральних органів виконавчої влади України з 02.09.2019 року успішно функціонує Міністерство цифрової трансформації України на чолі з Михайлом Федоровим. Основні завдання Міністерства: формування і реалізація державної політики у сфері цифровізації, відкритих даних, національних електронних інформаційних ресурсів, інтероперабельності – взаємодії мережових систем бази уніфікованих інтерфейсів або протоколів, впровадження електронних послуг та розвиток цифрової грамотності громадян. За короткий проміжок часу вдалося реалізувати ряд успішних інноваційних проєктів: застосунок Дія, за допомогою якого користувачі отримують державні послуги онлайн, доступ до цифрових документів і навіть перший в світі офіційний цифровий паспорт; Дія City – спеціальний правовий простір з найнижчими податками для компаній ІТ-індустрії; е-Резидентство – можливість ведення бізнесу для іноземців в Україні без фізичної присутності з отриманням вигідних умов оподаткування; генерування COVID-сертифікатів, які приймаються в Європі; Дія. Цифрова освіта – онлайн платформа безоплатних курсів цифрової грамотності; Дія Бізнес – можливість отримання безкоштовних профільних консультацій для власників бізнесу; Дія Центр – можливість отримання адміністративних послуг та консультацій щодо ведення бізнесу чи онлайн-послуг; eМалютко – сервіс для батьків новонароджених та інші.

За час повномасштабного вторгнення Міністерству вдалось розширити сервіс Допомога для надання матеріальної допомоги українцям, постраждалим внаслідок бойових дій; розширити спектр послуг та продуктів Дії (оформлення статусу безробітного, оформлення допомоги по безробіттю, подача декларації та сплати податків, заява про пошкодження чи знищення майна; отримання тимчасового документа на період воєнного стану – «Документ»); запустити платформу для збору пожертв з усього світу на підтримку України – UNITED24; започаткувати комплексну програму «Армія безпілотників» для закупівлі безпілотників для Збройних Сил України, їх ремонт та підготовку операторів; початок роботи в Україні платіжного сервісу PayPal.

На сьогодні внутрішнє медійне поле України першочергово має вирішити три фундаментальні завдання¹: 1. Нейтралізація наслідків впливу російської дезінформації/пропаганди на цільові українські аудиторії; 2. Оптимізація національного українського медійного дискурсу, як мінімум, на територіях, підконтрольних уряду України; 3. Вирішення комплексу комунікативно-медійних проблем, пов'язаних з окремими районами Донецької та Луганської областей (постійне джерело інформаційних приводів для пропаганди супротивника, «штаб-квартира» для ряду антиукраїнських журналістів і медіа, місце проживання українських громадян, яким в перспективі доведеться реінтегруватись в загальноукраїнський життєвий контекст).

Отже, незважаючи на гібридну війну та повномасштабне вторгнення Росії, Україні вдалося зберегти свій інформаційний суверенітет, встановивши і підтримавши власний інформаційний порядок всередині держави та налагодивши належний рівень комунікації з іноземними партнерами. Тут варто згадати: про запровадження єдиної інформаційної політики шляхом об'єднання всіх загальнонаціональних телеканалів в цілодобовому інформаційному марафоні «Єдині новини #UАразом»; постійні звернення Президента України Володимира Зеленського до

¹ Журналістика на території України в умовах гібридної війни: межі та можливості державного регулювання. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень: [сайт]. URL.: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/zhurnalistika-na-teritorii-ukraini-v-umovakh-gibridnoi-viyni> (дата звернення: 20.02.2023).

міжнародної спільноти, починаючи від політичної еліти і закінчуючи пересічними громадянами, з метою переконання у необхідності надання підтримки у боротьбі з російською агресією та донесення правдивої інформації про військові злочини росіян на території України; звернення до громадян з повідомленнями, які формували консолідовану позицію стосовно агресії та готовності військових дій та підтримки; про віру в перемогу і Збройні Сили України; підтримку високого морального духу з використанням усіх доступних каналів – мас-медіа, соціальних мереж, медіа платформ, масових заходів, особистих зустрічей; формування та підтримку позитивного іміджу України на міжнародній арені.